

**«Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства:
Збірник наукових праць». Випуск 20 (2015). Перелік
публікацій**

МОВОЗНАВСТВО

Іван Сабадош

Найдавніші українські назви дендрооб'єктів родини вербові (Salicaceae)

Анотація:

У статті характеризуються найдавніші українські назви різних видів верби (*верб?*, *лоз?*, *рок?та*, *?ва*, *вербол?з*, *ветл?*, *брeдина*) і тополі (*топ?ля*, *тополь*, *треп?та*, *оса*, *ос?на*, *ос?ка*, *осок?р*, *ябрядь*). Майже всі вони успадковані від праслов'янської мови. Менше половини з них збережено тільки в українських діалектах.

Елена Бабяк

Паремия и смежные явления

Анотація:

У статті розглядаються поняття «паремія» та суміжні явища; визначаються характерні особливості паремій та їх відмінності від фразеологічних одиниць.

Вероніка Баньої

Деякі аспекти дослідження мікротопонімів

Анотація:

У статті розглядаються етапи та деякі аспекти дослідження мікротопонімів, що є важливими для розуміння умов і способів утворення назв.

Лесь Белей

Угорська меншина Закарпаття у соціальній мережі «Вконтакте»

Анотація:

Стаття присвячена мовній поведінці представників угорської меншини Закарпаття в соціальній мережі «Вконтакте», що є найбільш популярною в Україні. Об'єктом аналізу стали імена і прізвища зареєстрованих користувачів, а також їхні пости. Мовна поведінка представників угорської меншини засвідчила

активне перемикання кодів у соціальній мережі.

Анастасія Вегеш

Символічні назви героїв у романі «Криничар» Мирослава Дочинця

Анотація:

У статті досліджуються літературно-художні антропоніми роману «Криничар. Діяріюш найбагатшого чоловіка Мукачівської домінії» Мирослава Дочинця. Подається опис літературних антропонімів, які виконують символічну функцію; досліджується роль концепту-символу *криниця, вода*.

Анатолій Виноградов

Стилистическая окраска мотивирующих как фактор префиксальной валентности девербативных русских и венгерских глаголов – названий разновидностей самостоятельного перемещения

Анотація:

У статті йдеться про валентність російських та угорських дієслів, які називають різновиди основних типів самостійного пересування, з префіксами у директивних значеннях. Ця валентність має певні закономірності та обумовлена різною інтерпретацією семантичного змісту корелятивних мотивуючих дієслів в обох мовах, які є стилістичними (семантико-стилістичними) синонімами дієслів – назв базових типів самостійного пересування.

Алла Галас

Інтерпретації періоду як об'єкта синтаксису і стилістики

Анотація:

Стаття містить огляд здобутків у вивченні періоду як явища української літературної мови. Аналізуються теоретичні підходи й пріоритети, застосовані українцями і русистами при визначенні лінгвальної природи періодів, особливостей їх функціонування в тексті. Зроблено спробу зняти ореол дискусійності навколо питання про статус періоду в синтаксисі і стилістиці.

Борис Галас

Спостереження над лексикографічними нотатками М. Павлика [1]

Анотація:

Подаються відомості про підготовчі матеріали М. Павлика до словника української мови й демонструється їх наукова цінність.

Оксана Лавер

Власні назви як засіб легітимізації історичних подій у художньому творі (на матеріалі повісті Івана Багряного «Огненне коло»)

Анотація:

У статті розглянуто стилістичне значення власних назв у творах українського письменника Івана Багряного. Предметом лінгвістичного аналізу стали антропоніми і топоніми повісті «Огненне коло».

Наталія Малець

Викладання української мови та літератури як культурно-просвітня робота в таборі Фрайштадт (січень 1915 – травень 1918 рр.)

Анотація:

У статті розглядається культурно-просвітня робота в таборі Фрайштадт 1915 – 1918 рр. Це був час визначення та самоідентифікації тогочасного русько-українського народу. Формування національної самосвідомості надзвичайно довготривалий складний процес, час духовних пошуків, через який пройшла українська інтелігенція, в час її боротьби за відродження незалежної Української держави.

Ольга Миголинець

Лексика на означення інфекційних хвороб в українських закарпатських говірках

Анотація:

У статті наводиться лексико-семантичний та етимологічний аналіз назв інфекційних хвороб в українських закарпатських говірках. У цій тематичній групі виокремлено семеди, виявлено кількість їхніх репрезентантів. Простежуємо наявність чи відсутність їх в українській літературній мові та українських говорах.

Віталія Папіш

Психолінгвістичне декодування новели М. Коцюбинського «Цвіт яблуні»

Анотація:

Стаття є продовженням серії публікацій авторки про вербальне вираження психологічної акцентуації в українському художньому дискурсі. У дослідженні подано психолінгвістичну характеристику новели М.Коцюбинського «Цвіт яблуні». На конкретному мовному матеріалі доведено належність цього твору до «світло-сумних» текстів (за класифікацією В.Беляніна). Здійснено аналіз

психотипу головного персонажа як квінтесенції авторської психології.

Ольга Пискач

Назви ритуальних предметів, що супроводжують етапи поховального обряду, в закарпатському говорі

Анотація:

У статті зроблено спробу етнолінгвістичного, словотвірного та лінгвогеографічного аналізу назв ритуальних предметів, що супроводжують етапи поховального обряду, в закарпатському говорі. До аналізу залучено також назви з інших українських діалектів.

Надія Попович

Літературно-художній антропонімікон драматичних творів В. Винниченка

Анотація:

У статті поданий аналіз літературно-художнього антропонімікону драматичних творів В. Винниченка. Значна увага приділяється дослідженню функцій літературно-художніх антропонімів. Характеризуються чоловічі та жіночі імена в офіційній формі, що виконують номінативну функцію, здрібніло-пестливі варіанти імен, національно значущі іменування тощо.

Роксолана Пригара

Зоологічна лексика в українських говорах Закарпатської області як предмет наукового вивчення

Анотація:

У статті розглянуто стан дослідження зоологічних назв в українській мові взагалі та в закарпатських і гуцульських говорах зокрема. Обґрунтовано актуальність наукової роботи, сформульовано мету, завдання і методи дослідження названої тематичної групи лексики.

Людмила Устюгова

Функціонально-стилістические особенности действительных причастий в романе М. Салтыкова-Щедрина «Пошехонская старина»

Анотація:

Автор статті «Функціонально-стилістичні особливості дійсних дієприкметників у романі М. Салтыкова-Щедрина “Пошехонская старина”» доводить, що дійсні дієприкметники теперішнього та минулого часу, представлені в аналізованому тексті, мають суттєві розбіжності з боку позицій

свого вживання (препозиція / постпозиція) та ознаки 'наявність / відсутність залежних слів'. Окрім того, у більшості вказаних дієприкметників спостерігається нейтралізація часового значення.

Олеся Харківська

Лексико-словотвірний аналіз здрібніло-пестливих іменників в українських говорах Закарпаття

Анотація:

У статті описуються словотвірні типи здрібніло-пестливих іменників чоловічого та жіночого родів, утворених від іменникових основ.

Мирослава Химинець

Антропоморфна метафора як засіб актуалізації концепту АМЕРИКА в українськомовних газетних текстах

Анотація:

У статті розглянуто поняття «концепт», його основні ознаки й напрями дослідження. Висвітлено роль концептуальної метафори в актуалізації образного складника концепту АМЕРИКА. Проаналізовано основну метафоричну модель, за якою побудовані зафіксовані в газетних текстах антропоморфні метафори, та представлено фрейми як складники цієї моделі.

Галина Шкурко

Лексико-семантичні особливості назв традиційних видів зимового транспорту в українських говорах Закарпаття

Анотація:

У статті проаналізовано лексико-семантичні особливості назв традиційних видів зимового транспорту в українських говорах Закарпаття на матеріалі 80 населених пунктів Закарпатської області.

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Евеліна Балла

Поетика малої прози Миколи Вінграновського

Анотація:

У статті досліджено художні особливості новел та оповідань М. Вінграновського, окреслено тематичний та жанровий діапазон його прози,

детально проаналізовано такі риси його прозового письма, як ліризм та майстерність наративної структури. Вказано на новаторський характер новелістики М. Вінграновського, її спорідненість із ліричною спадщиною автора.

Валентина Барчан

Філософські аспекти художньої прози Василя Симоненка

Анотація:

У статті досліджено творчий самовияв Симоненка в новелах збірки «Вино з троянд» крізь призму екзистенційно-антропологічних проблем, зокрема проблеми екзистенційної комунікації, яка спрямована на внутрішній, духовний світ особистості, оприявлення та утвердження її екзистенції.

Олександра Ігнатович

Проблема «батьки і діти» в новелі «Тестамент» Івана Чендея

Анотація:

У статті простежується проблема «батьки і діти» в новелі «Тестамент» Івана Чендея на тлі поетикальних шукань автора.

Марія Козак

Оцінки творчості поетів закарпаття 20-40-х років ХХ ст. у західноукраїнській періодиці

Анотація:

Предметом дослідження у статті є рецепція західноукраїнською періодикою літературного процесу Закарпаття 20-40-х років ХХ століття. Основну увагу приділено з'ясуванню тенденцій розвитку літератури нашого краю, а також осмисленню поетичної творчості В.Гренджі-Донського, Ю.Боршоша-Кум'ятського, Зореслава, І.Колоса, І.Ірлявського.

Оксана Кузьма

Філософські мотиви в ліриці С. Черкасенка (цикл „Контрасти”)

Анотація:

У статті на матеріалі циклу «Контрасти» досліджуються філософські мотиви в ліриці українського поета-модерніста С.Черкасенка. Аналіз поезій циклу здійснюється із врахуванням головних тенденцій розвитку національної

філософської лірики того часу.

Оксана Тиховська

Персоніфікація архетипу *тіні* у міфологічному світогляді українців

Анотація:

У статті проаналізовано демонологічні образи нічника, вовкуна, чорнокнижника (на основі праць Ф.Потушняка) крізь призму психоаналізу як фольклорні персоніфікації архетипу Тіні, акцентовано на психологічному підґрунті появи цих персонажів у світогляді українців.

Оксана Тиховська, Ірина Бура

Міфологізм роману Доріс Лессінг «Ущелина»

Анотація:

У статті проаналізовано проблематику та образну систему роману «Ущелина» Д.Лессінг крізь призму психоаналізу, гендерної психології та міфологічних уявлень європейських народів. Акцентовано на становленні та трансформації міжособистісних стосунків статей у межах літературного антропогенічного міфу Д.Лессінг.

Надія Ференц

Концепція ліричного героя в поезії Христини Керити

Анотація:

У статті розвивається образ ліричного героя у творчості Христини Керити.

Віктор Шетеля

Суспільно-виховний потенціал лірики В. Гренджі-Донського 20–30-х рр. (на матеріалі журналів «Пчїлка» та «Наша земля»)

Анотація:

У статті досліджено ідейно-художні особливості лірики В. Гренджі-Донського, вміщеної на сторінках журналів «Пчїлка» та «Наша земля».

РЕЦЕНЗІЇ

Галина Вовченко

Вагоме видання мовознавчих досліджень (Сюсько Михайло. Питання сучасної української літературної та живорозмовної мови: Вибране. Монографія. – Ужгород: Гражда, 2014. – 624 с.)

Ірина Філак

Біографія мови: Белей Любомир. Не минаючи ані титли... Лінгвобіографія старослов'янської мови

ЮВІЛЕЇ

Надія Ференц

“Преблагословенна будь, країно див”